

Protokoll fört vid enskild föredragning

Finansavdelningen
Allmänna byrån, F1

Beslutande
Minister
Mats Perämaa

Föredragande
Rättssakkunnig
Melanie Hietala

Justerat
Omedelbart

Nr 22

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker och bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker samt om upphävande av en lag om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker

ÅLR 2025/3718

42 F1

Beslut

Beslöts lämna utlåtande enligt **bilaga 1, F125E18**.

Nr 23

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om inkomstkatteskalan för 2026 samt till lagar om ändring av inkomstkattelagen och lagen om beskattningsförfarande

ÅLR 2025/3370

36 F1

Beslut

Beslöts lämna utlåtande enligt **bilaga 2, F125E18**.

Hänvisning
VN/7046/2024

Finansministeriet

Kontaktperson
Rättssakkunnig Melanie Hietala

kirjaamo.vm@gov.fi

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker och bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker samt om upphävande av en lag om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker**Begäran om utlåtande**

Finansministeriet har bett Ålands landskapsregering om utlåtande gällande regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker och bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker samt om upphävande av en lag om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker.

Behörighetsfördelning

De föreslagna lagändringarna faller inom rikets behörighet enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen för Åland.

Dock har landskapet enligt 18 § 13 p. i självstyrelselagen för Åland, lagstiftningsbehörighet i fråga om socialvård och tillstånd till utskänkning av alkoholdrycker. Landskapet har infört en egen landskapslag (2021:140) för att begränsa alkoholens skadeverkningar.

Propositionens innehåll och viktigaste förslag

I propositionen föreslås en höjning av punktskatten på läskedrycker, med en gradering i sex skattenivåer baserade på produktens sockerhalt, jämfört med de nuvarande två nivåerna. Skattesatserna varierar från 20 cent per liter upp till 59 cent per liter. Skatten på vissa drycker som innehåller 1,2–2,8 procent alkohol ska även höjas.

Ändringarna syftar till att stärka den hälsostyrning som skatten innebär. Dessutom föreslås skattefrihet för vissa drycker som kaffe, te, kakao, samt justeringar av beskattningen för växtbaserade drycker, inklusive ett krav på lägsta kalciuminnehåll. Förpackningar över fem liter av osötade vatten och mineralvatten omfattas framöver av punktskatten, medan icke färdigförpackade drycker beskattas enligt den lägsta

skattenivån av administrativa skäl. Höjningen av punktskatten beräknas generera ytterligare intäkter på cirka 110 miljoner euro årligen, medan justeringarna av alkoholskatterna förväntas ha en begränsad ekonomisk effekt.

Propositionen innefattar även upphävandet av en tidigare lagändring från våren 2023. Syftet är att säkerställa överensstämmelse med EU-kommissionens godkännande av statligt stöd samt att uppnå lagtekniskt tydligare regleringar.

Propositionen avser träda i kraft den 1 januari 2026.

Ställningstagande

Landskapsregeringen har endast fått ta del av den inledande sammanfattningen och förslag på ändrad lagtext på svenska. Exempelvis är inte konsekvensbedömningen av lagförslaget översatt till svenska, vilket innebär att förutsättningarna för att bereda och lämna ett utlåtande är mycket begränsade. Enligt 38 § i självstyrelselagen ska skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter i landskapet avfattas på svenska och enligt 28 § ska utlåtande inhämtas av landskapet i fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet innan lagen stiftas.

Landskapsregeringen anser att det är otillfredsställande att inte få ta del av det fullständiga underlaget på svenska inför att bereda utlåtande på rikslagstiftning som kan påverka frågor som har särskild betydelse för landskapet. I den ofullständiga beredning som därmed kunnat göras har inte uppstått skäl för landskapsregeringen att invända mot sakinnehållet i det sammandrag av lagförslaget som landskapsregeringen har fått ta del av.

Den nya punktskatten på läskedrycker ger Åland ett effektivt verktyg för att främja en hälsosammare befolkning. Genom att skatten tydligare speglar dryckernas sockerhalt skapas starka incitament för både producenter och konsumenter att välja nyttigare alternativ. Särskilt betydelsefullt är att propositionen ger en tydlig plats åt växtbaserade dryckesalternativ, vilket stödjer en mer hållbar livsstil. För Åland, där befolkningens välbefinnande och en långsiktig hållbarhetsvision står i fokus, är detta ett viktigt steg framåt.

Minister

Mats Perämaa

Rättssakkunnig

Melanie Hietala

Hänvisning
VN/11304/2024

Finansministeriet

Kontaktperson
Rättssakkunnig Melanie Hietala

kirjaamo.vm@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om inkomstskatteskalen för 2026 samt till lagar om ändring av inkomstskattelagen och lagen om beskattningsförfarande**Begäran om utlåtande**

Finansministeriet har bett Ålands landskapsregering om utlåtande gällande utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om inkomstskatteskalen för 2026 samt till lagar om ändring av inkomstskattelagen och lagen om beskattningsförfarande.

Behörighetsfördelning

De föreslagna lagändringarna faller inom rikets behörighet enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen för Åland.

Propositionens innehåll och viktigaste förslag

Enligt regeringens proposition föreslås ändringar i inkomstskattelagen och lagen om beskattningsförfarande för 2026. En ny paragraf införs som under vissa förutsättningar tillåter arbetsgivare att bekosta juridisk rådgivning åt arbetstagare utan att detta betraktas som skattepliktig inkomst. Detta gäller exempelvis om det inte tydligt framgår att arbetstagaren redan vid tidpunkten för gärningen borde ha uppfattat sin verksamhet som lagstridig.

Vidare utvidgas donationsavdraget till att omfatta gåvor till universitet, högskolor samt till vissa föreningar och stiftelser som verkar inom vetenskap, konst, kulturarv, ungdomsverksamhet, idrott och barns rättigheter. Privatpersoner får göra avdrag för 30% av donationer över 300 euro, med ett tak på 5000 euro per år. Organisationer får dra av upp till 250 000 euro per år. Mottagare måste redovisa donationerna. Förfarandet kan godkännas av Skatteförvaltningen för upp till fem år.

Regeringens proposition hör samman med 2026 års budget. De nya skattereglerna, enligt propositionen, träder i kraft vid ingången av 2026.

Ställningstagande

Landskapsregeringen har endast fått ta del av den inledande sammanfattningen och förslag på ändrad lagtext på svenska. Exempelvis är inte konsekvensbedömningen av lagförslaget översatt till svenska, vilket innebär att förutsättningarna för att bereda och lämna ett utlåtande är mycket begränsade. Enligt 38 § i självstyrelselagen ska skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter i landskapet avfattas på svenska och enligt 28 § ska utlåtande inhämtas av landskapet i fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet innan lagen stiftas.

Landskapsregeringen anser att det är otillfredsställande att inte få ta del av det fullständiga underlaget på svenska inför att bereda utlåtande på rikslagstiftning som kan påverka frågor som har särskild betydelse för landskapet. I den ofullständiga beredning som därmed kunnat göras har inte uppstått skäl för landskapsregeringen att invända mot sakinnehållet i det sammandrag av lagförslaget som landskapsregeringen har fått ta del av.

Landskapsregeringen bedömer att förslagen kan bidra till en positiv utveckling för Åland genom att främja social hållbarhet och stärka det lokala föreningslivet, samtidigt som arbetstagare får ett förbättrat skydd i arbetsrelaterade rättsprocesser. Möjligheten till skattefri rättshjälp och ökad rättssäkerhet kan skapa en mer stabil arbetsmiljö, vilket i förlängningen kan öka förtroendet mellan arbetsgivare och anställda. Utvidgningen av donationsavdraget öppnar samtidigt för nya möjligheter att stimulera privatfinansiering till ideella verksamheter som är av stor betydelse för samhället. Dock finns det en risk att donationer i högre grad riktas till organisationer som omfattas av donationsavdraget, vilket kan leda till ojämlikhet. Trots denna utmaning bedöms förslagen kunna ge nya möjligheter till utveckling och långsiktig finansiering inom den ideella sektorn på Åland.

Minister

Mats Perämaa

Rättssakkunnig

Melanie Hietala